

2017-2021 Річний звіт

Молодіжна агенція з адвокації ромської культури «АРКА»

АРКА
Агенція адвокації ромської культури

Вступне слово керівника

Молодіжна агенція з адвокації ромської культури «АРКА» послідовно й системно працює над тим, щоб голос ромської спільноти в Україні був почутий. Незмінно у фокусі нашої діяльності — захист прав ромів, збереження культурної ідентичності та відновлення історичної справедливості.

2017–2021 роки стали періодом наполегливої щоденної роботи: від документування історій і розвитку місцевих ініціатив — до адвокації, просвітницьких кампаній і культурних проєктів, що змінюють сприйняття ромів у суспільстві. Ми прагнемо, щоб кожна людина, незалежно від походження, почувалася рівною, гідною та захищеною у своїй країні.

У цьому зведеному звіті ми зібрали ключові результати нашої діяльності за п'ять років — проєкти, партнерства, історії змін і людей, які стоять за ними. Саме завдяки цій спільній праці ми крок за кроком наближаємося до суспільства, у якому різноманіття — це сила, а не привід для упереджень.

Володимир Яковенко
Виконавчий директор

Зміст

Місія та стратегічні цілі	04
Основні проєкти та заходи за 2024	05
Досягнення та вплив	22
Фінансовий звіт	28
Команда та партнери	30
Плани на 2025 рік	32

Мистецький активізм

Київ
2 квітня 2017 року

Молодь ромського походження з усієї України зібралася, щоб дослідити свою ідентичність, проблеми та виклики, з якими вони стикаються у повсякденному житті – як всередині спільноти, так і поза нею. Вперше в Україні ромська молодь мала змогу ознайомитися з методом плейбек-театру. Це заклало основу для подальшої роботи та майбутніх спільних проєктів із київським плейбек-театром Timeless.

Знайомство з ромською культурою

**Кременчук, Київ
2017**

Проведено художньо-освітні майстер-класи, присвячені боротьбі зі стереотипами про історію та культуру ромів.

Під час наших зустрічей учасники ромського та неромського походження мали можливість зустрітися з експертами, ромськими активістами, митцями та обговорити найактуальніші та найважливіші питання. Вони порушували питання історичного походження, гендерної нерівності, мови, освіти, праці тощо.

Учасники досліджували ці теми також за допомогою художніх прийомів і технік.

Вечори ромської поезії

Київ
Листопад, 2017

Зустрічі з ромськими поетами та літературні читання 5 листопада – Міжнародний день ромської мови. На сьогоднішній день роми все ще мають обмежені можливості читати та слухати літературну прозу рідною мовою.

Саме тому ми організували серію ромських літературних заходів. Молодь прийшла та ознайомилася з літературними виданнями ромською мовою, прослухала вірші у виконанні ромських авторів, а також особисто задала їм питання про їхню поезію та життєвий шлях.

День ромського спротиву

**Київ, Львів,
Квітень, 2018**

Як ромська молодь може дізнатися про власну історію, якщо вона не висвітлюється в шкільних підручниках і не показується по телебаченню? Недостатність знань про важливі події в історії ромського народу призводить до створення образу вічних жертв.

16 травня – під час Міжнародного дня опору ромів ми вирішили розірвати ланцюг незнання і організували флешмоб. Молодь ромів публікувала фотографії з хештегом і розповідала про день, коли в ніч на 16 травня 1944 року все ромське населення концентраційного табору Аушвіц-Біркенау повстало в відчайдушній спробі врятувати своє життя.

#Врятуйте_ромів_в_Україні

**Київ, Краків
Липень, 2018**

У 2018 році Україна була шокована хвилею ультраправих нападів на ромські поселення. Під час нападів було поранено багато людей, спалено кілька тимчасових будинків і речей, також було зафіксовано два випадки смерті. Все це супроводжувалося активними дебатами в соціальних мережах і значним зростанням рівня ненависті та мови ворожнечі.

У такій ситуації особливо важливими були єдність і підтримка як на національному, так і на міжнародному рівнях. Разом із групою ромської молоді ми створили арт-об'єкт, щоб привернути увагу громадськості. На карті України в численних очах ми бачимо відображення жахів, які пережила ромська громада. Кожен учасник ініціативи залишив свої коментарі, які відображали їхні почуття щодо того, що сталося.

На жовтих стрічках перелічені всі злочини – випадки нападів на ромські села. Плакати були представлені на різних заходах, зокрема в рамках міжнародного проекту «Dikh he na Bister/Дивись і не забувай» у Польщі. Відвідувачі могли ознайомитися з тим, що сталося, залишити свої коментарі та слова підтримки рома України, а також сфотографуватися і поширити інформацію через соціальні мережі під хештегом #save_roma_in_ua.

«О нахліпе палал амаре джаха / Перед нашими очима»

**Київ, Краків
Липень, 2019**

Боротьба за право пам'яті стала одним із ключових моментів у розвитку міжнародного громадянського руху ромів. Волонтери нашої організації створили короткометражний фільм «О nakhlipe palal amare jakha / Перед нашими очима», який розповідає про міжнародні практики вшанування пам'яті жертв геноциду ромів. Фільм базується на фотографіях та відеозаписах, зроблених під час поїздки до концентраційного табору Аушвіц-Біркенау.

Через мій розум до твоїх очей

У межах проєкту ми провели дослідження, яке було опубліковано у вигляді брошури, та створили виставку, що базувалася на свідченнях тих, хто вижив після геноциду ромів.

Ми хотіли повернути історичні обличчя ромських дітей та їхніх сімей, які під час Другої світової війни стали жертвами масового винищення нацистським окупаційним режимом. Такий підхід дозволив нам поглянути на історію геноциду з абсолютно іншого боку, дізнатися про речі, які не відображені на сторінках офіційних документів.

Під час презентацій виставки ми організували тренінги на основі її матеріалів та обговорили з молоддю важливість збереження історичної пам'яті та її значення у боротьбі із сучасною дискримінацією.

Знай. Дій. Змінюй!

Берлін Квітень, 2019

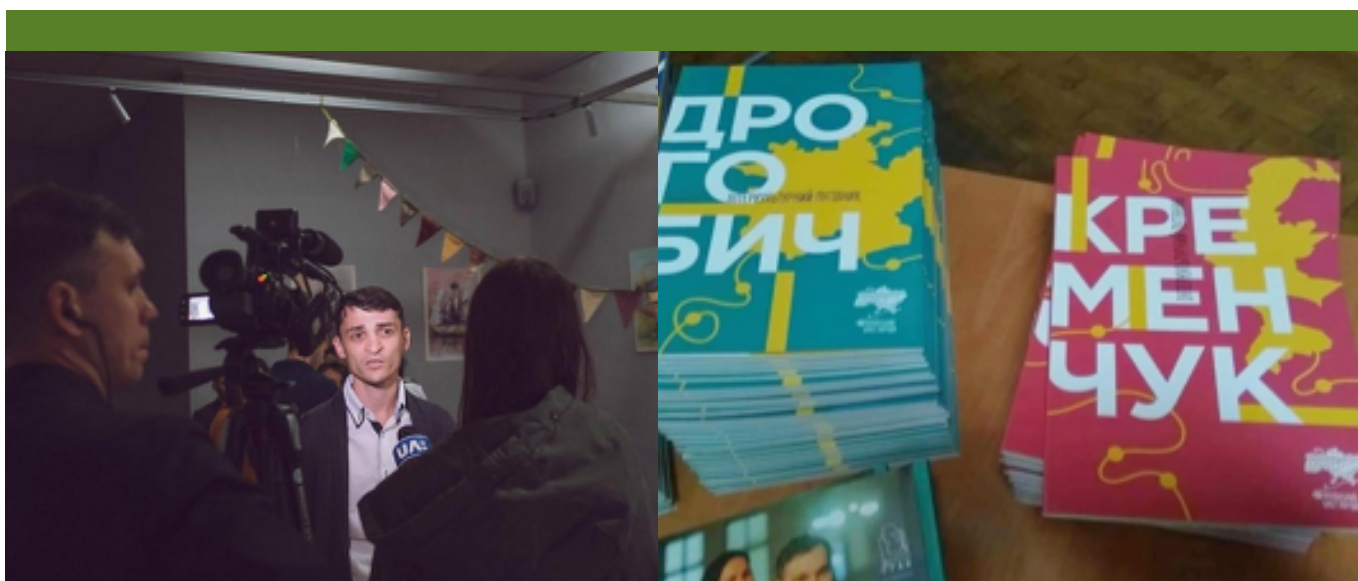
Як боротися зі стереотипами за допомогою театрального мистецтва? Яка перешкода важча для подолання – зовнішня дискримінація чи дискримінація всередині групи? Як молодь ромської національності може захищати свої права?

Відповіді на ці та багато інших питань ми шукали під час освітнього проекту в рамках програми Meet Up. Протягом кількох днів україно-німецька група учасників працювала над створенням театральної вистави, яка була представлена на сцені театру Максима Горького в Берліні. Молодь з України також взяла участь у параді, присвяченому святкуванню Міжнародного дня ромів 8 квітня.

Український букет народів

**За підтримки Українського культурного фонду
Реалізовано у партнерстві з ГО STAN
2019**

У майже кожному місті проживають представники різних народів і національностей. Проект мав на меті допомогти мешканцям громади відкрити для себе нові культури з метою об'єднання різноманітних і унікальних соціальних та етнічних груп, встановлення та підтримки культурного розмаїття, подолання стереотипів у громаді та забезпечення поваги до культурних прав громадян і громад.

Dikh Na Bister. UA

**За підтримки програми «Рома» Міжнародного фонду «Ренесанс»
Київ
2018, 2019**

3-денний семінар для ромської молоді мав на меті підвищити обізнаність про історію геноциду ромів, а також провести паралелі між історичними подіями та сучасною ситуацією ромських громад у різних країнах Європи.

Після участі в семінарі учасники приєдналися до міжнародної ініціативи з вшанування пам'яті жертв геноциду ромів – Dikh he Na Bister у Кракові.

Оpre Roma! Слухай, щоб тебе почули

За підтримки Фонду Рози Люксембург в Україні

Кременчук, Херсон, Київ

2019

Дніпро, Кременчук

2020

Ми організували низку тренінгів для ромської молоді, присвячених розширенню прав і можливостей. Проєкт був спрямований на підвищення здатності ромської молоді брати участь у суспільному житті, представляти свою громаду та її культуру, відстоювати та формулювати політичні послання, розуміти можливості участі у прийнятті рішень та формуванні політики в ромській громаді України.

Час пам'ятати

За підтримки Ради Європи та програми «Роми» Міжнародного фонду «Відродження»

Київ

27-29 вересня 2019

Освітньо-меморіальний захід для ромської молоді зібрав 50 молодих ромів та неромів з усієї України та Європи напередодні Дня пам'яті жертв Бабиного Яру.

Ініціатива має на меті повернути національну історичну пам'ять про ромських жертв Бабиного Яру та інших місць масових вбивств в Україні; підвищити обізнаність серед молодих європейців, громадянського суспільства та осіб, що приймають рішення, про геноцид ромів, його місцеву специфіку, а також про механізми антициганізму в складних умовах зростання расизму, мови ненависті та екстремізму в Європі.

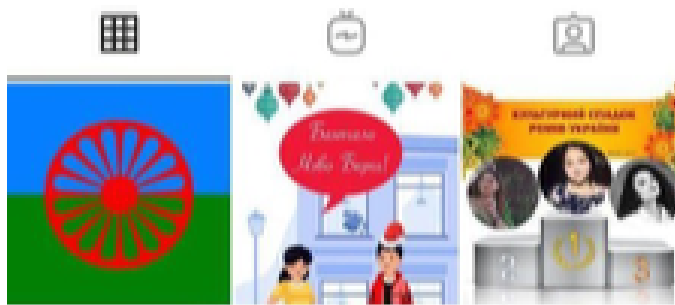
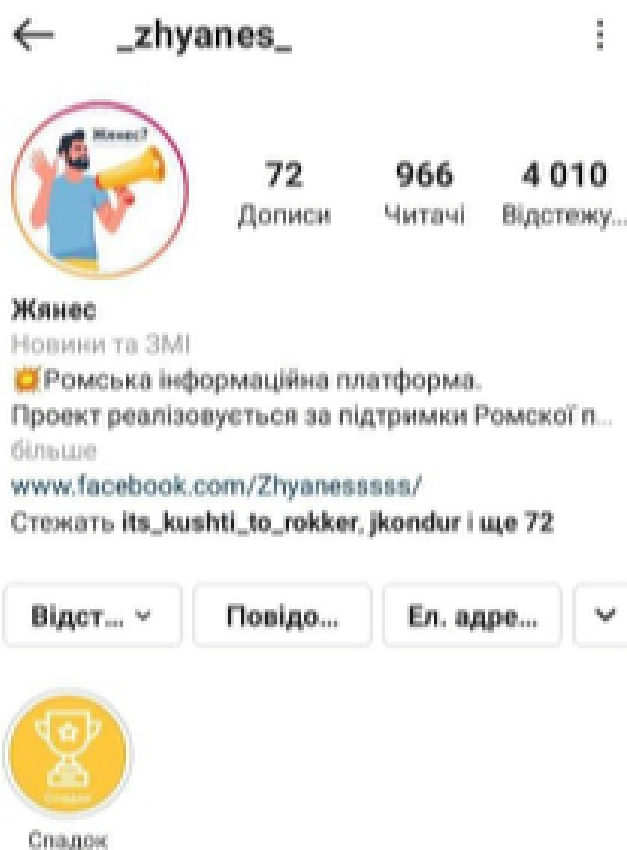

Інформаційна платформа «Жянес?»

Ініціатива програми «Рома» Міжнародного фонду «Ренесанс» 2020

Ромська інформаційна платформа стала пілотним проектом, який тривав шість місяців. У рамках 6 тематичних розділів ми розповідали про відомих ромів, новини ромів, проблеми прав людини, вивчали ромську, знайомилися з цікавими фактами з історії ромів та працювали над збереженням спадщини ромів.

У квітні цього року ми отримали підтвердження, що продовження проекту в більшому масштабі, завдяки підтримці Європейського молодіжного фонду.

«Жянес?»: Ромська медіалабораторія

**За підтримки Європейського молодіжного фонду
Одеса, Охтирка, онлайн**

Ініціатива швидко стала популярною і здобула популярність як серед ромської, так і неромської аудиторії.

Такий хід подій підтвердив нашу впевненість у необхідності створення повноцінної інформаційної платформи, до якої будуть залучені професійні журналісти, експерти, а також на основі якої ромська молодь зможе пройти навчання та практику в сфері медіакомунікацій.

Ідея нашого проєкту передбачає підготовче навчання для ромської та неромської молоді, а також фактичне створення, розвиток та функціонування ромської інформаційної платформи.

Ініціатива щодо збереження спадщини ромів

2020

Ініціатива була започаткована як флешмоб. Нашою головною метою було зафіксувати та зберегти матеріальну та нематеріальну культурну спадщину ромів. Учасники могли самостійно вирішити, що є найціннішим у їхніх родинах і вважається спадщиною ромів.

Аналітичне дослідження ситуації та потреб ромської молоді в Україні

**За підтримки Фонду Рози Люксембург в Україні
Україна
2021**

Метою цього проєкту був аналіз ситуації ромської молоді в Україні, виявлення випадків дискримінації, зловживань або неналежного управління, прогалин у законодавстві та аналіз практичної діяльності державних органів та інституцій громадянського суспільства щодо молодих представників ромської меншини, а також відображення ситуації в ромських громадах.

На основі дослідження будуть розроблені рекомендації для державних органів, інститутів громадянського суспільства, щоб допомогти поліпшити ситуацію ромської молоді та сприяти більш ефективній інтеграції ромської меншини в українське суспільство в цілому.

Sastipe: протистояння упередженням

2020-2021

Міжнародна освітня ініціатива для молоді, реалізована трьома організаціями: Молодіжна агенція з адвокації ромської культури «АРКА» (Україна), Denk Global (Німеччина), Palikerav (Словаччина).

Спочатку ініціатива планувала офлайн-зустріч молоді з Німеччини, Словаччини та України в Будапешті, де вони могли б особисто познайомитися, пропрацювати існуючі стереотипи та ознайомитися з основними поняттями історії та культури ромів. Але епідемія коронавірусу зруйнувала цю концепцію і змусила кілька разів змінювати плани. Врешті-решт було вирішено провести тренінг онлайн.

20-22 серпня 15 молодих людей разом досліджували історію геноциду ромів, дізнавалися про сучасне становище ромів у Європі та шукали креативні способи розповідати історії та ділитися досвідом у форматі сторітелінгу.

Найактивніші учасники заходу поїдуть до Гейдельберга та відвідають Документаційний та культурний центр німецьких синти та ромів.

Stereobreakers: освітня та мистецька ініціатива

За підтримки проекту «Посилення міжсекторальної співпраці для соціальної згуртованості (SC3)», співфінансованого Європейським Союзом та Британською Радою в Україні, а також за підтримки ромської програми Міжнародного фонду «Ренесанс».

6-8 серпня 2021 року

Ми зустрічаємося майже щодня, але часто не бачимо Людину за ярликами. Упередження не дають нам можливості знайти спільну мову та краще пізнати себе через діалог з «іншим».

У рамках проєкту Stereobreakers молодь знайомиться з ромською спільнотою, досліджує спільні досвід та шукає цікаві історії та способи протидії стереотипам.

Дуже різні, з різним досвідом і поглядами на життя, ми шукали спільну мову, думали і обговорювали, як поєднати на перший погляд 3 абсолютно незалежні теми: місто, молодь, роми...

Протягом 3 днів ми працювали з міським простором, його голосами, досвідом, історіями, спілкувалися з мешканцями та гостями, записували інтерв'ю, а тепер хочемо поділитися своєю творчістю та роздумами у фінальному перформансі-акції, який складався з трьох частин.

- 1) художня інтервенція — курс «Охтирка в дії: рухи, голоси, слова, думки»
- 2) меморіальна церемонія, присвячена Дню пам'яті жертв геноциду ромів
- 3) постдокументальна вистава, заснована на історіях з життя людей, які живуть поруч: про місто, про молодь, про ромів.

Тиждень пам'яті: ініціатива з вшанування пам'яті жертв геноциду ромів

**За підтримки Dokumentations- und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma
(Документаційно-культурного центру німецьких синти та ромів)
2-8 серпня 2021**

«АРКА» організувала низку заходів у рамках «Тижня пам'яті: ініціатива з вшанування пам'яті жертв геноциду ромів».

Ключові елементи програми Тижня пам'яті 2021:

- освітня та мистецька ініціатива «Stereobreakers», в рамках якої 15 молодих ромів та неромів зберуться в маленькому містечку Охтирка (Україна), щоб дослідити коріння стереотипів та антициганізму, вивчити спільний досвід, провести паралелі між сучасними реаліями та важливими історичними подіями, такими як геноцид ромів. Результатом роботи над зібраними історіями стане створення документальної театральної вистави, яку учасники покажуть перед глядачами, а потім проведуть дискусію для обмірковування побаченого;
- освітня сесія, присвячена збереженню історичної пам'яті про геноцид ромів в Україні, яку проведуть експерти в галузі досліджень Голокосту;
- публічна церемонія вшанування пам'яті жертв геноциду ромів. Захід відбудеться в Охтирці, на місці меморіалу, де під час Другої світової війни були страчені представники місцевої ромської громади.

На роздоріжжі історії: минуле, сьогодення та майбутнє

Проект фінансується в рамках грантової програми «МЕЕТ UP! Молодь за партнерство» Фондом «Пам'ять, відповідальність і майбутнє» (EVZ) та Федеральним міністерством закордонних справ.
2021

Ініціатива реалізується у партнерстві з німецькою організацією Denk Global.

Проект є освітньою та мистецькою ініціативою для ромської та неромської молоді з України та Німеччини, метою якої є ознайомлення учасників із спільним культурним та історичним минулим, зокрема періодом геноциду ромів. Під час реалізації проекту будуть використовуватися сучасні методики збереження та передачі історичної пам'яті, що допоможе боротися з сучасними викликами та сприятиме більш інклюзивному та довірливому співіснуванню ромів та неромів у майбутньому.

Проект буде реалізовано у формі онлайн та офлайн освітніх сесій та творчих майстерень. Результатом стане створення онлайн-театральної вистави, що включатиме особисті історії на основі документальних даних, які будуть накопичуватися на онлайн-платформі проекту у вигляді відео та фотографій.

